

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 ф., на пола године 1 ф. 50 новч., на четир месеца 1 фор. аустр. вред.

Донеси се шиљу уредништву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се: од редка оваких слова 6 нов. и 30 н. за жиг сваки пут.

ОМЛАДИНА СРПСКА.

Омладина српска растерана је са скупштине своје. Маџари, који су је растерали, мисле, да су је тиме и утаманили, и по томе изгледа, да ми сада, кад пишемо о омладини да јој пишемо надгробно слово, али као што но војводина, тако и омладина

„Жива нам је сарањена,
Ал' умрети донде неће,
„Док сва крвца неистече
„Из јуначка срца њена.“

Неће, заиста неће умрети омладина, а да се уверимо о томе, да видимо, ко је та омладина српска?

Нису то скакавци, који су долетели из далека света, да потру поља и усеве, нису то млади јаничари, који су се сакупили и с брда и дола, па дошли да глобе сиротињу рају, не, — то су синови народа српског, то су деца наша, која с нама заједно живе, која с нама једу, с нама пију, с нама певају, с нама плачу, то је крв наша, то је срце наше; ко је против њих, тај је против нас, ко њих хоће да утамани, тај нас хоће да утамани.

Али на што је та омладина? пита нас тужин, а има и наши који то питају. Било је српска народа и онда кад није било те омладине, било је млада света и онда, кад се није звао омладина. Било је — јесте било српска народа и пре, било је млада света и пре, али не ћемо да питамо за српски народ, него ћемо запитати за тај млади свет српски. Шта је радио тај млади свет српски док се није звао омладина?

Вратимо се само за петнаест година на траг! Како су онда Срби стојали, какав је онда био млади свет српски?

Кад си онда дошао у Нови Сад, па си прошао једаред преко пијаци, морао си помислити да си у сред Немачке. На дућански врати, чуо си два трговачка момка, де немачки разговарају, и да си им пришао ближе

да запиташ кога ли су рода и племена, они би ти одговорили. Шта се то тебе тиче, а кад би већ навалио на њих, рекли би ти сасвим ладно, да су Срби.

На шеталишту срео си двоје млади, момка и девојку, господина и госпођицу, и ако ниси госпођици рекао: „Фрајлн, кисе ти хенд“ (госпођице, љубим руке), него по лепом српском обичају назвао Бога, она би се окренула својој штучеру и питала га: какав је то паор? Дакле Бог је онда само паорски био, више су вредиле руке једне намигуше, него име божје. У кући трговачкој дадиља је била Швабица, за трпезом, у ходнику, у соби, свуда се разговарало само немачки, и тек кад дође какав слуга Србин са салаша, могла се чути и која реч српска. Имућнији мајстори угледаху се на трговце.

О заједници српској, о друштву српском не би ни спомена. Сваки је за себе живио. Сваки ред одељен беше од другог. Трговац ако тражи друштва, па у кафани не затече трговца, он држи, да је срамота за њега, да седне са мајстором. Господина, кад је у магистрату, боји се, али у кафани, де новац суди, ту му је и овај мали. Господин опет мисли, да је он власт свуда, те тако хода по кафани и гледа преко рамена десно и лево.

Па ни сами ђаци не беху бољи. Ђак ако је свршио философију, мислио је, да је поцрпео све с кашиком, па је на друге гледао као на будале, који су само за то на свету, да се он може смејати њиховом говору, њиховом ходу и стојању, а шта да кажемо за јурата, тај канда се није родио на овоме свету, као да је из седмог неба сишао, тако му је све друго којешта.

Нико, па ни сами ђаци, непомишљаху на народ, на целину. Сва брига беше ђаци, да добије добру службу, или да му адвокација добро иде.

Ту се није питало коме служиш, само нек добро плаћа.

Тако је дакле пре петнаест и више година стојало Српство, раскомадано, забачено, забрављено, презрено. Непеваше се тада народне песме, гајдаш је свирао само у селима паорским, за варошане па и за ћифте сеоске беше то „цу гемајн“ (одвише просто). О књизи српској немој богаташу и господину ни спомињати, само још мајетори и трговци што се зову грци, а бољи су Срби од свију болтаџија, само они још куповаше и читаше српске књиге и новине. Је ли тражио помоћи за пострададу браћу у Босни и Херцеговини то нејди на богаташка и господска врата, они не знају ко је то Бошњак, а кад заиђу Немци да купе „милде габен“ (милостињу) за шпиртаљ, у коме ни једног Србина нема, ту су Срби са највећом сумом забележени.

Тако је то, не некада, него недавно било.

А да ли је данас тако?

Не морамо ни трепћати, а камо ли зајмурити, да речемо — није.

Не, сваком ћемо отворено у очи погледати и рећи: не, сада није тако.

А ко је то израдио?

То је израдила омладина српска.

Кад је зло највећма загрдило, онда се нашло неколико честитих младих душа српских, који су се сложили и договорили, да Српство из сна буде. Данашњи први Србин — Милетић, још док ђаком беше, беше у колу томе које је клицало: Устај устај Србине. Ђаци први почеше се опирати туђинитини и бранити народ свој од ње. Они склапаху мале дружине, па се у мађарским и латинским школама учине српском језику, а кад су кући из школе долазили, ту су српство дизали и узносили. Али зло беше дубоко корена завањало. Да се тај корен исчупа слабе беху руке оно неколико ђака. Ту је много више руку требало, ти ђаци морадоше помоћи тражити, и де би је боље нашли, него код младе браће своје, код Срба, који занат уче, који трговину уче, код Срба, који су већ своје газде, али још су млади, још им је срце кадро прихватити све, што је лепо, племенито, још су кадри поред себе и свога рада волети и народ свој, и тако постаде уједињена омладина српска. Млађи свет сложи се, начини велико друштво, уједини се, договори се, да сви заједно раде, а да би тај посао лакше ишао одлучи, да се сваке године састаје на скупштини својој. Ту да изнесе шта је дотле радио, и да се договори, шта му даље радити ваља.

Пет година је тако ишло као што је уговорено. За пет година састајала се омладина на својим скупштинама, и ту се договарала, шта јој ваља радити и радила је и урадила је.

Дођите сада у Нови Сад, дођите у Бечкерек, дођите у Вршац, у Вуковар, па у Панчево, Земун, у Оточац, ил Градишку, де је сабља немачка господарила и ви ћете свуда наћи Срба, наћи родољуба онде, де да сте их пре десет петнаест година тражили, питали би вас, кад би се позвали на родољубље: је ли то што на продају, да ли се ту може што профитирати, заслужити?

(Продужиће се.)

РАЗГОВОР ИЗМЕЂУ УНУКА И ДЕДА.

О п р а в о п и с у .

Опет су прошле две три недеље, док је деда добио вољу да разговара са унуком о правопису и тада ће деда запитати унука:

Деда. Бога ти синко, ти си пређе изгрдио само стара писмена наша, ти си казао само ово не ваља, па ово не ваља, а не рече шта ваља, чудо заиста, да ви млади људи умете само рушити, а ништа изградити. Велиш, не пиши овако, не пиши онако, па да како, ког врага, да пишем.

Унук. Пиши онако као што говориш. Колико гласова у говору чујеш, толико знакова напиши, у писању не треба да има ни мање ни више знакова, него управо онолико, колико има гласова. Ето на прилику да рекнем ту реч: *човек*. Колико сам гласова изређо, док сам ту реч изговорио. Је ли, пет. Први се глас дакле пише овако *ч*, или знак тога првог гласа то је *ч*, други је *о*, трећи *в*, четврти *е*, пети *к*, а ти деда додајеш још после *к* и дебело јер (*џ*), а на што то, кад му се глас не чује. Писање деда није ништа друго него нем говор, као што молер намолује човека, па као да је жив, као да те гледи очима, тако и писар напише реч, па као да је чујеш. Како би било, да молер човеку, који нема брадавице на носу, намолује брадавицу, били то био онај прави човек, кога намолује, тако исто излишно је кад напишеш реч *дометути* јој на крају дебело или танко јер, или де је доста једно ил метути још једно.

Деда. Дакле ти ништа не пазиш од куд која реч долази, него је пишеш онако као што чујеш. Ти би наопако ову реч *светски* написао са *ц* овако *свецки*, па ко би онда знао, да та реч долази од свет и да је то њен корен; исчупај корен, па ти оде и стабло.

Унук. Шта се ту чуна, ако се реч напише овако, а не онако, можеш ти написати *српство* или са *п*, или са *б*, за то неће њега нестати, народ ће говорити као што говори, а писали учењаци његове речи по корену, а не писали, главно је, како је лакше научити писати. Главно је да човек уме тако писати, да га други разумети може, а најлакше ће научити тако писати, ако узмише онако, као што говори.

Деда. Хајде нек је и тако, на млађем остаје свет, шта нам је хасне сада вас натерати, да пишете како ми хоћемо, кад ми поумиремо, ви ће те писати како

хоћете. Него, синко, истину да ти кажем, стар сам гриота се притварати, ја не знам речи једне од друге да делим, него трпам по две по три заједно. Како би ти то мене научио, и ако није тешко, ја ћу ти бити ђак.

Учук. Није тешко, само мораш знати, шта која реч значи. На прилику пишу овако: *онје певао*. Каква је то реч *онје*? *Он*, то знам шта је, али *онје* те речи нема у нашем језику. За то ћемо *он* писати за себе, а *је* за себе, *је* то је скраћено место *јесте*, дакле друго је *он*, а друго је *је*, па од куд да се то заједно пише. Или пишу овако: *Сракијомсе* грозница растерује. У тој првој речи *сракијомсе* има три речи, јер каква је то реч *сракија*, ракија то је дакле реч за себе, а *с* то је друга реч, то је скраћено од *са*, или зар когод зна за ту реч *ракијомсе* те речи нема него има реч ракија, а *се* то је опет реч за себе, дакле право се пише овако: *С ракијом се* грозница растерује. Дакле упамти деда реч *са*, после реч *се* и даље реч је кад значи *јесте*, навек се пишу за себе. За сад нек *је* доста, а међутим док се не састанемо, ја ћу погрешно написати неколико речи, па ћеш ми их поправити кад се други пут састанемо, дакле све ово ћеш ми написати као што треба:

Кад се шума запали, онда да неби ватра даље ишла, најбоље је сва дрва унаоколо поодсецати и јендек ископати.

ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Срби под владоцима од лозе Немањине.

I.

Стеван Немања, велики жупан.

1195—1222.

Чим се Немања одрече србског престола, и као калуђер отиде у Студеницу, његови синови Стефан и Вук, слушајући очине заповести, преузму владати земљама, које од оца добише. Вук, управљајући Зетом и Хумом, није се ништа противио свом старијем брату Стефану, него је лепо с њим живео, поштујући га, и служујући као свог старијега. Стефан је тада на миру владао србским земљама, помажући свога оца и брата Саву, кад су они почели у Св. Гори зидати манастир Хиландар.

Но тек што је умро Немања, заподене се непријатељство између два рођена брата. Вук се још за живота свога оца договарао с римским папом (1196. до 1198.), чијом је помоћу мислио начинити се независни господар, па преузети владу над свим србским земљама. По смрти свога оца Немање, обећа римском папи, да ће примити римску веру, ако му даде краљевску круну. Кад то разуме брат му Стефан, и сам заиште у папе краљевску круну. Но Вук се набрзо удружи с угарским краљем Имром, чији је брат Андрија био бан Хрватске и северне Далмације, и с удруженим војскама уђу сва тројица у стефанове земље

(около 1201—1201.), које на брзо притисну својом силом. Угарски краљ допре до Ниша, преда управу над освојеним земљама Вуку, а сам се први од угарских краљева назове: краљ од Србије. Од то доба сви угарски краљеви звали су се: краљеви од Србије. (Па тако и дан данас. Кад се крунисао наш цар за краља маџарског, био је при крунисању пободен барјак и од Србије и од Босне и Херцеговине, да се тим каже, да су и у тим земљама владали Маџари и да ће, не дао Бог, опет владати.) Вук преузме врховну власт над србским земљама; па се и сам назове србским краљем. Наскоро за тим настану у Угарској немири, и док су они трајали, измире се у Србији браћа Вук и Стефан. Вук поврати старијем брату све отете земље и призна над собом његову власт. Да се међу њима утврди љубав и пријатељство, замоле свог најмлађег брата Саву, да дође из Св. Горе у Србију, и да са ообом понесе св. мошти њиховог оца Немање. Сава послуша, што су га браћа молила, крене се у Србију, и донесавши собом св. мошти свог оца Симеона мироточивог, и оставивши их у манастиру Студеници, утврди међу Стефаном и Вуком братску љубав и пријатељство.

Што се измирише у Србији браћа, те се тако поврати мир у земљи, то није било по вољи угарског краљу Андрији, који намисли дићи војску на Стефана. Он се удружи с царем Хенриком, који је Цариградом владао, и крене се на Србију. Но тада не дође до боја између завађених страна. Стефан пошаље свог брата Саву краљу Андрији, који одмах пристане на мир са Стефаном, дозволе га к себи, и угости га, па после један другог царски обдаре и растану се у пријатељству. У том и хенрикова војска допре до Ниша. Стефан јој пресече пут, али на молбу краља Андрије, пропусти је, да се на миру врати.

Осим ових ратова имао је Стефан дванут рат с Бугарима, и са Михаилом, драчким кнезом, те је и у њима био срећан, освојивши од Бугара неке земље, и придруживши их својој држави.

После тих ратова био је у србским земљама мир. Стефанова је влада била утврђена, и он се поче старати, да својој држави прибави већу важност и да га и странски владоци признаду за самосталног владоца. Он се 1217. ожени кћером млетачког дужда Андрије Дандола, па заиште у римског папе краљевску круну. Св. Сава брат му није тада био у Србији, а кад дозна, шта је урадио Стефан, похита у своје отаџбину. Папа је већ наредио био, да се круниса Стефан, али га св. Сава у томе претече, јер он сам, као србски архијепископ, у договору с грчким царем, и с благословом цариградског патријарха, венча Стефана краљевском круном 1222. г. Од то доба поче се он звати: Стефан првовенчани краљ.

ЗА ЧУВАЊЕ И НЕГОВАЊЕ НАР. ЗДРАВЉА.

Како се лечи кад змија уједе.

Наши сељаци раде по највише по пољу, де има змија, а особито они по брдима, де је много више отровних змија, него по равницама, па с тога ћемо овде навести из „Домаћег лекара“ како се ваља лечити кад змија уједе и то чинимо и с тога да уједно препоручимо народу лист тај, који је пун поука за неговање здравља човечијег, јер његов је задатак да само о томе пише.

Ево како он о томе пише:

„Змија (гуја) отровна познаје се по свом кратком и затубастом репу и по глави, која је љускама покривена (не шкодљиве змије имају реп дугуљаст и утањен на крају, а главу плочом покривену).

Змије отровне живе обично по шупљама, али излазе и на њиве и на ливаде, ради ране и сунчања.

Чим кога змија уједе, нека онај тренутак неколико пута отров из ранице устма исциса и испљује. Ко у устма ране нема, може то без страха учинити; онај пак не коме су уста рађава. Где је берберин при руци нека то исцисавање отрова из ранице сувом гуницом неколико пута предузме. Покрај тога се ранице водом, или сирћетом, или у нужди и мокраћом добро испирају и исцеђују колико је год могућно.

Ранице су те сасвим незнатне, често једва се виде, као (обично) две црвене или модрикасте тачке. Други је тако исто хитан посао, да се уједена рука или нога одма више ранице свеже, и стегне, да се отров даље по крви и телу распростирао неби да човека упропасте. А трећи је најпосле посао где се извршити може, да се брже боље до ватре доспе, да се у њој какво згодно парче гвожђа, ексер, кључ, виљушка и т. д. до белила усија, и да се тим раница испали и изжеже. Гвожђе до белила усијано не боли тако страшно, као гвожђе у полак усијано — црвено. Оваково гвожђе или се тури у дрво или у зовину цев за држање, или се узме у мокру крпу за један тренутак, док се ранице не додирну. Јер само један тренутак траје то док се изжеже.

Казали смо дакле до сад, да ранице од змије озго етегом надвезати, за тим устма или гуницама исцисати, добро изапрати и по могућству исцедити, најпосле гвожђем усијаним испећи треба. Ако се та несрећа ловцу у пољу догоди, и нема ватре а и гвожђа да ранице изжеже, нека наспе на изапану и суву раницу гомилицу барута, па нека га палидрвцетом подпали. Ако први пут није се добро опекао, нека то понови.

За тим следује сада, да се уједени постара, да се сав зноји, и то што раније, то боље; докле отров змијин није добио времена, да у крв пређе и да је отрује.

Нека се дакле одма, кад је се о раници по овом упутству постарао, на велику и јаку, постојану и усиљену шетњу даде, у којој ће по потреби и потр-

чати, како кад узможе. Цел овога великог мицања је-сте, да се сав скроз и скроз озноји, јер то спасава живот и од најотровније гује, кад се је рана пре тога довољно од отрова брзо опростила. Кад се пак тако умори, да се више мицати не може, нека се на сувом подметачу, на постељи, на сену, на слами лежећи добро покрије и нека зној за који сахат настави. Зној се подпомоћи може пићем врућег теја зовиног, липиног, или пићем вруће угрејане воде.

Како се уједени олакшан и у глави ведар, у грудима и утроби слободан осети, спасен је. Ко има, нека се за тим у суво пресвуче, ма и не биле чисте кошуље.

Ако ли се пренебрегну или одложе или задоцне препоручене помоћи, те се ипак покажу следи змијиног отрова, као што су оток муке, несвест, обневи-дело, студен, модрило, грчеви, бунчање, ни онда не треба још очајавати ни руке скрстити, него живот од опасности отимати.

Овде је, где лекарске помоћи нема, препоручити сок од утученог белог лука и љуте ракије на једнаке чести; чим се цело тело добро намаже и протаре сваке четврти сата по једаред. На то су и 20 и више главица белог лука потребне.

Где се може нека се употреби поред тога и млачна купка од више холби сирћета, али да се у води седи, кроз који сахат, пак онда опет горе речено треће и мазање, луком и ракијом опет за тим хваљена купка.

У великој невољи оваковој нека болесник пије сок од утученог белог лука с вином или боље је још с ракијом, и то тако све љуто, како само гутати може сваки 4 до 10 минута по 1 по 2 кашике.

ЗА П Р И В Р Е Д У.

Како треба прасце одгајати.

(Наставак.)

Колико ће прасци сисати, то много зависи од тога како се свињи одгајају. Биће познато, да свињу одма после шесте недеље, како се опрасила, тера нагон; пусти ли се још да тражи нераста и постане ли супрасна, ту су онда већ два узрока, за што не треба пустити да крмача дуже доји: прво, док је тера нагон, ту јој млеко постане нездраво, друго, да још доји а већ је супрасна, то је јако слаби, па није добро ни за прасце које тек носи.

Најзгодније је дакле, да крмача доји около један месец дана.

Све што је до овде речено, важи само онда, ако се међу тим не деси што, што баш не да да крмача може дуже дојити. Као што је год код других домаћих животиња, тако се и код свиња може породити каква год болест у удевима, где се млеко прави и раствара. Са тих болести може са свим да понестане млека, или може бити да крмачи дојење пада по све тешко. Млека може са свим нестати кад се брадавице

сасуше, а оне се сасуше или кад оболи уд што пробава храну, или кад свињу почне нагон гонити. Крмача тешко доји кад се повреди на брадавицама, кад се запуше или са свим зарасте жилице кроз које тече млеко, — но то се ређе догађа код свиња.

Прасци се много лакше залучују него одојчад ма од које друге животиње. Томе опет највише помаже то, што свињче брзо расте, а много и то, што је свиња врло попашна, па се лако навикава свакој храни. Већ се прасету од две недеље може по мало давати друга храна, а за то је да богме најбоље кравље млеко. Мало по мало ваља на ситно дробити у млеко и друге јаче и чвршће хране, што прасе већма расте, то све крупнија и јача храна треба, а за то је опет најзгодније брашно, бунгур и др. Но што се прасе тако брзо навикава другој храни, за тим се још не треба дати навести, па једним га махом одлучити од сисања, те га не пустити ни онолико да сиса, колико се у први мах видело да треба; одвикну ли се прасци још за рана од материног млека, они ће сами од себе престати даље сисати.

Прасци брзо почну кусати ону меку, кашасту храну што се даје матери им крмачи. Ту је сада прилика и време да се уз крмачину преграду мете још један мали пребој, али тако, да прасци могу ићи из једне ограде у другу. У њиховој им оградџи ваља метути сасма мали валов, али тако, да га они не могу превалити, и у њему им увек давати хране. Добро ваља пазити и на то, како ће се прасци лучити од крмаче, јер сви се у један мах не смеју лучити. Ту се мора пазити колико је више млечно, те се по томе могу одлучити најпре двоје или четворо прасаца, опет неколико после два или и после више дана, како прилике заишту, итд. Само се од себе каже, да и туде ваља почети са најјачим одојчетом, да може она друга слабија одојчад дуже сисати матерње млеко. — Уза све то, што се тако мало по мало одојчад лучи, ако опета за то крмача добија силно млеко, па је отуд спопадне каква боља, почне јој виме јако отицати, — онда се мора онај сувишак у млеку помустити. Почне ли је још нагон јако гонити, онда се мора виме намазати буничиним уљем. (Свршиће се.)

ЗА ПРОМЕТ И ТРГОВИНУ.

Агенти бачке банке.

Бачка банка у Новоме Саду купује од неко доба рану и вуну за трговину свиле. Она је тога ради подигла у вароши одељење за свилу и шиље своје агенте по околини, да на њен рачун купују поменуте робе.

Што је бачка банка почела трговати са раном и вуном, то је њен посао, нас се то ништа не тиче и ми на овоме месту не би ни речи проговорили о њој, нек тргује кад има новаца; али с киме тргује, или управо ко за њу тргује, то нам није свеједно. Бачка банка основана је поглавито српским новцем, а нека

је нешто и немачким и мађарским, али чивутским зајиста није и место Србина или бар Немца и Мађара, бачка је банка узела чивуте, који ће за њу куповати што јој треба и те чивуте послала је у гвездо српско у тителски баталијон. Зар се доиста није могао наћи ваљан Србин за тај посао? Зар би било грехота Србину дати комад леба онда, кад се тај комад из српских руку узима? Каже се, трговина нема народности. Нека нема код Немаца и других великих народа, тамо није никаква велика штета, што се ма и један милијон отуђи од народа свога, што код Немаца није, јер су у последњем рату трговци немачки показали, да човек може бити и Немац и трговац, али код нас, де нас је свега једна шака, код нас мора трговац пазити поред свога добра и на добро свога народа, де год може коме учинити добра, ту нека му је Србин најпречи, иначе ако ће рећи, шта се моје трговине тиче српство, и српство ће рећи, шта се српства тиче твоја трговина, па ће синови, који се нису рад заната свога одрекли народа свога, радити на томе, да ти бар код свога народа праве штете, да одвраћају народ свој од тебе — и имаће право.

Што се самих агената банчаних тиче, морамо овде по мишлењу самих Шајкаша рећи, да јој ни мало на дику нису, јер за једног се говори, да му рачуни нису чисти, а за другог, да је четири пута банкротирао. Или је ваљда баш за то добар, што је толико пута банкротирао, јер чивут чивута кад пита: колико је пута банкротирао, а овај одговори, да је једанпут он уздане на вели: ти си још сиромачан човек, а кад за кога хоће да каже, да је добар газда, он не вели, тај и тај има толико и толико хиљада, него тај је толико и толико пута банкротирао.

Чивути ти, што за банку по батаљону купују рану, терају тако исто тамо своје чивутске послове, као што их тераше по Новоме Саду. Банчино име губи тиме, а њихов џеп бива пунији. Они варају и глас се отуда рађа: банка вара. Ми дакле ове редове пишемо баш с тога, што желимо опоменом за времена користити банци, која ако и не носи име српско, српска је по новцу, који је из српских руку. Покушајмо ваљда има и осим чивута добрих агената, али бар има поштених људи, или по слуги и господар ће се ценити.

Нови Сад, 24. августа 1871.

Довози су на житној пијаци још једнако слаби, узрок је по свој прилици тај: што готово у свакој оближњој воденој штадији по неколико лађа товару и то зоб, — овде кошта — жито чисто ф. 6:20 до ф. 6:50 бечка цента. Зоб ф. 3— до ф. 3:20 бечка цента. Јечам ф. 2:80. Кукуруза купљено је цол цента по ф. 3:40.

Изгледу су да ће великог промета с раном бити, чега ради се и шпекуланти много у куповање упуштају.

Које су нумере извучене последњих дана.

Многи су нас од наших уписника молили да у листу означимо вашаре за недељу две дана напред и да јављамо које су нумере изишле у недељу што је протекла, и ево ми им по вољџи чинимо. За вашаре смо метли напред а овде ево за дутрије.

У лутрији теминварској извучене су 14. авг. по римском а 26. по нашем календару ове нумере: **88, 28, 72, 51, 79.**
 У лутрији будимској извучене су 2. септембра, 21. августа ове: **27, 12, 6, 26, 54.**
 У лутрији бринској (у Моравској) 30. авг. по римском кал. а 18. по нашем кал. ове: **80, 83, 66, 36, 34.**

Кад и где су вашари и пијаце.

- У Србији, по срп. кал.**
 Зајечар, 30. августа.
 Рача, 30. августа.
 Чачак, 30. августа.
- У Војводини, по рим.**
 Алмаш, 14. септембра.
 Баја, 21. септембра.
 Бездиц, 16. септ.
 Дета, 12. дан пре марв. ваш.
 Ердевик, 19. септембра.
 Кикинда, о малој Госпођи.
 Ново Село, 14. септембра.
 Оравица, 14. септембра.
 Панчево, о малој Госпођи.
 Палеј, 14. септембра.
 Пардав, 14. септембра.
- У Хрватској, по рим.**
 Перјамош, 15. септембра.
 Ритберг, 13. септембра.
 Сент-Томаш, 20. септембра.
 Товарник, 21. септембра.
- У Далмацији, по рим.**
 Драговић, о малој Госпођи.

КАЛЕНДАР ЗА МЕСЕЦ АВГУСТ И СЕПТЕМБАР.

ДАНИ	ПО СТАРОМ.	ПО НОВОМ.
Н. 29	Усекованије.	9 Никола толетин.
П. 30	Збор св. срп. просв. и учит.	10 Емилијан влад.
У. 31	Појас богородичин.	11 Товија, Силвин.
С. 1	Симеун ст. и мати му Марта.	12 Маврикије.
Ч. 2	Јован посник патр. царигр.	13 Крстов дан.
П. 3	Први патр. српски Јанићије II.	14 Никодим.
С. 4	Вавила вл. и Мојсије богов.	15 Људмила.
Н. 5	Захарије и Јелисавета.	16 Ламберто.
П. 6	Јевдокије мученик.	17 Тома архиеп.
У. 7	Јован архиеп. новгород.	18 Константин.
С. 8	Мала госпођа (рођ. Богор.)	19 Кандила дев.
Ч. 9	Аћим и Ана.	20 Матеј ап. и јев.
П. 10	Минодора мученица.	21 Маврикије.
С. 11	Преподобна мати Теодора.	22 Текла.
Н. 12	Автоном свештеномучен.	23 Герардо.
П. 13	Корнелије стотинар и Јулијан.	24 Клеопа.
У. 14	Крстов дан (под. крста)	25 Нил опат.
С. 15	Вел. муч. Никита и Филотеј п.	26 Кузман и Дамјан.
Ч. 16	Јефимија в. муч. и м. Људм.	27 Већеслав краљ.
П. 17	Софија муч. и кћери њезине.	28 Михаило арханђ.
С. 18	Јевменије и Аријадна.	29 Јероним далмат.
Н. 19	Трофим и р. кн. Теодор смол.	1 Лист. Ремизио.
П. 20	Јевстатије в. муч. и кн. Михаило	2 Анђели чувари.
У. 21	Кодрат ап. и Димитрије митр.	3 Кандидо муч.
С. 22	Фока, Јона и Теодор.	4 Фрањо аспеси
Ч. 23	Зачетак Јована крститеља.	5 Плакидо мучен.
П. 24	Симон краљ (Стефан првовен.)	6 Фридерик.
С. 25	Јевросима и Срб радонешки.	7 Јустин.
Н. 26	Ап. и јев. Јован богослов.	8 Симун праведни.
П. 27	Калистрат мученик.	9 Ђонисције ареоп.
У. 28	Харитон исп. и Већеслав к. ч.	10 Фрањо Борџија.
С. 29	Кирјак и Теофан (Михољ дан.)	11 Герман влад.
Ч. 30	Гргур влад. и Михаило митр.	12 Максимилијан.

КУРС ОД 22. АВГУСТА 1871.

Сребро	119.25
Дукати	5.74

ПОДЛИСТАК.

ОН ЈЕ ПОБЕСНИО.

— Шта је, ко је побеснио, запитао сам ја моју родбину, кад се мало умирила.

— Та није нико, синко, фала Богу, кад није нико, него молим те дете моје, страх ме хоће да сломи, реци ми истину дете слатко, је си ли ти јуче био у Новоме Саду.

— Јесам, па шта.

— Ништа, добар је Бог, одговори ми мати а сва је дрхтала као да је у тролетњици. Па је си ли ишао на житну пијацу.

— Ја се мало замислим а мати ће се окренути на страну: куку мени, заборавио је, од куд ће и знати кад га је тамо снашло.

У тим јој ја одговорим. Јест, сећам се, био сам, је ли тамо, де је кантар варошки?

— Тамо, прихвати мати, пребледи и умало, што се не стровали, па ће после наставити.

— Не таји синко од твоје матере, теби је зло чедо моје.

— Како зло, здрав сам као дрен.

— Ти то само мислиш, али теби је зло, теби је страшно зло и ту бризну плакати, па онда извади из недара стаколце једно, пружи ми га и рече:

— На, рано моја, ниј из овога стаклета.

— Шта ћу пити, којекакве мишкуланције кад ме ништа не боли.

— Боли те, знам ја, само ти нећеш преда мном да признаш, знам ја, ти волиш своју матер, ти нећеш да је жалостиш, али убићеш ме синко ако то не-пијеш, уби ћеш и мене и себе.

— Нећу, де би ја снао којекакво ђубре у себе, није моје грло буњиште.

— Узми синко, знаш да си ти јединче у мајке, ако нећеш пити, ја ћу себи главе доћи, нашто је и мени без тебе живити.

И ја сам морао пити само да буде мира.

Но да је прошло само на тим него мати не хтеде ићи жива из Карловаца, ако нећу да ме води врачу у К. да ме лечи. Ту није помогло, што сам се ја одуширао, ту није помогло што су ми другови молили матер, ту није помогло, што је директор за-бранио да не идем и рекао да ће ме из школе про-терати ако одем, ја сам морао ићи у К. врачуу чика Гаји превењаку.

Кад сам дошао у К. чика гаја узме ме преда се. Развуче ми са оним својим дрвеним ручендрама тре-навике, заште да исплазим језик — па ће онда мах-нути два три ред главом: Бог ме зло је, ти стара требала си раније тога дерана довести.

Еј, шта сам доживео. У Карловцима зваше ме најлепше госпођице господином, па и сами пурџери, ако им се и чинила сувише висока титула господин, зваше ме бар домин.

— Немој брате, ако знаш шта је Бог, не мој тако страшно говорити, ево ћу ти дати све новце, што их код себе имам, само ми помози детету, и ту му даде 20 фор. а. вр., излечи ми га, и два најбоља вола испрећу из плуга и теби их дотерати.

— Биће музе, али гледаћу. Ти можеш ићи роду у село на конач а дерана остави код мене, ја ћу ноћас питати мога брата има ли лека за њега.

Кућиште чика Гаје упираше је у дунавац и кад год је имао каква болесника он је у поноћ ишао најпре на гувно своје, ту је голишав оптрчао гувно неколико пута, па ако му се није јавио ђаво, кога он братом зове, он је ишао на дунавац и звао га поимевце и онда му се као што К—чани приповедају навек јави и каже му шта је чему лек.

Кућа чика Гаје била је по старом кроју. Једна соба, до собе кујна, до кујне штала, али између штале и кујне нема никаква зида него управо од полице ниже почињу јасле. На сред кујне стоји дирек што држи слеме.

Ја сам морао лећи у кујни испод оцака. Тако треба рече ми чика Гавра и ту поговора нема, јер иначе ако болесник не оздрави онда је криво што није под оцаком лежао, а ако је лежао на опет не оздрави онда се опет нађе на болеснику кривица, само никад није крив оцак ни чика Гаја.

Чика Гаја још с вечера отишао је од куће и око поноћи чујем ја неки бат пред врати од кујне. У једаред упаде чика Гаја у кујну, па како је с прага посрнуо, запе чак за дирек на сред кујне.

— Охо, шта је то. Дрво.

За тим је јечаред само обишао око дурека, а држи да се одмакао од њега и кад је пружио руку да увати за узицу на врати, а он опет увати за дирек. Хо, триста му, шта је то, то је опет дрво. Тако је и по трећи пут обишао око дрвета а није се умео од њега одмаћи и опет је рекао: та гле, и овде је дрво. Та шта је то, ја сам наонаопако у некој шуми. Свуд унаоколо дрва. Крава се међутим промигољила на слами на којој је лежала, а он ће рећи: јест заиста шума, ето лишће шушти на грању. И ту је пружио руку, да довати грану, али грана беше толико висока, да је нико не би могао доватити а камо ли чика Гаја.

Какав си ти то чудотворац и свезналица тедох му ја рећи, кад не знаш ни да је то твој дирек, али се манем свега.

Онда ти чика Гаја пође једну корач напред па опет пружи руку да се неби о какво дрво ударио. Рука је међутим у нећ ушла, а ноге му запеле за банак. А јаво, каква је то провалија повиче чика Гаја и истегне руку да види може ли јој крај дова-

тити. На то пружи једну ногу мислећи дужа је од руке — али краја не довати. Шта ће сад сиромас, за леђи шума а напред провалија!

Није имао куда него разјани вилице па се продере тако страшно да је крава скочила, тргла се од јасала и откинула ново уже, продера се: Помагајте људи, де сам ја. А жена му истим гласом одговори у соби: питај крчмарицу Мару, код које си до сад локао.

(Наставиће се.)

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

О скупштини учитељској у Загребу пишу, да је читав вашар тамо био. Што владин комесар хоће, оно је морало бити. Председ. беше невешт човек, који незнашаше, како треба скупштином управљати. Сама скупштина није свесна била свога реда, јер сваком, који је год говорио, викала је живео. Још су ту показали како ми Срби према њима и како они према нама стоје, јер су издали спис, у коме пише, да има 3 милиона и по Хрвата у Хрватској, Славонији и Далмацији. Међу тима веле, да има по милиона православних Хрвата. Ово треба запамтити. Доста то, кад рођени брат неће да зна, да има брата и то жива брата, који је куд и камо јачи и снажнији.

Ми смо пре јавили, како су се Скадрани били побунили због тога, што Турци хоће сада да заведу закон какав је и код нас. Они хоће да сваки држављанин мора бити војник, па су то хтели да учине и с арбанасима. Прво почну у главној арбанашкој вароши, у Скадру. Скадрани се најпре томе одупру, устану на оружје, али да су бар од жеље једну опалили: меки варошани брзо се покоре својим господарима.

Но не прођоше Турци тако олако са планинцима, са сивим соколовима арнаутским. Хтедоше и њих да подвргну том закону, али их намера намери баш као што ваља. Горшитац Арнаути незнају лиле миле, они одмах за танке цевердаре и љуте хандаре. Кад чуше планинци Арнаути да Турци и њих хоће да уписују у војску, а они ти управо на Скадар, на Турке, и тако се пре три недеље, у суботу 7. августа покрве са хришћанским диндушманима, Турцима на пољу Враку не далеко од Скадра.

Овако је то било. Скадарски паша, Смајил-паша, знао је да неће онако лако изаћи на крај са брђанима Арнаутима као што је с варошанима, зато пасја вера измисли превару. Он позове барјактара Чун-Мулу, старешину арнаутског племена што се зову Хоти, па га стаде наговарати и свашта му обећавати, само да Чун наговори своје Арнауте да седе с миром, јер цар од њих неће ништа тражити. Кад се Чун врати својима, па им каза што му је паша говорио, а они се на њега згрануше: „Ти си нас продао Турцима, ми ћемо се бити, а ти си издајник!“ За луду их је одговарао и ућуљивао, неће љути Арнаути да мирује. Кад виде Чун да нема куда, а он подвикну: „А ви, ако сте јунаци, замком, да уђемо у Скадар, или да погинемо!“ Тако и углаве, позову и друга арнаутска племена, па сви у скупна крену на Скадар. Но пред Скадром их дочека турски низам (редовна војска), опали на Арнауте и на мах обори њих 400. Арнаути онако неспремни кад видеше то, окренуше леђа непријатељу. Турци за њима у потеру, па где су год стигли ту су немилеце палили и секли, рањенике, који би могли ране преболети, нису штедили, па и саме жене не. Тако људи казују да су посекали њих осам жена, и убили све мушке главе из једног седа.

Арнаути су сами криви тој својој погибљи, јер су следо јуришили на Турке, ма да су Турци имали најновије пушке од најбоље врсте, што у минуту могу по 10 пута да опале, а Арнаути све саме старе кремењаче. Онако и јесте пало 400 Арнаута, а Турака само 18 мртвих и 32 рањена. Но Арнаути се и после толике силне несреће неће смирити, јер јављају да се све више Арнаута диже на ноге јуначке, а шат срећа даде да сви Турци главом плате ту своју победу.

У Француској већ суде тако званим комуналистима, т. ј. људима, који после француско-пруског рата подигоше буну у Паризу у хатар целом свету, а особито потиштенем раденику. Државна је власт подигла страшну тужбу против њих свију, али ни за једног кривца нема ништа особито да каже, сви су јој криви што су, као што она вели, рушили и палили, пљачкали и убијали камо су год стигли. Но сад се на испиту показало, да и владе могу ствар изврнути. Највише се викало на комуноу да су силни туђ новац које на што прохарчили, а сада, кад им је положио рачун о последњој крајцари комуни министар финансије, т. ј. министар који има посла с новцем, — сад се види да се новац није у залуд харчио, него да је све потрошено на војску и друге потребе. На колико су ти људи згрћали у свој деп, види се из тога, што је жена баш тога човека, што је претуривао преко руку толики силни новац, — што је она као свака друга сирота јавно на реци Сени, која тече кроз Париз, прала рубље своје и свог мужа. — Где би то радила жена ког министра у каквој другој држави?!

Устанак албански још није угушен. Сва племена албанска изјаснила су се, да хоћеју рат. Наоружаним Пригорцима забрањено је прелазити границе своје. Градови се оправљају.

Доказано је, да Црна Гора није умешана у устанак албанске. Руски канцлер Горчаков телеграфисао је кнезу Никити, да се у интересу своје мирно влада.

Сав је изглед, да ће се Србија споразумети са друштвом романским, које жељезничке путове граде. Барон Хирш се обећава, да ће за три године свршити пут од Солуна до границе.

Главна управа бугарских незадовољника издала је ових дана позив на бугарски народ, који се овим речима свршава: Пружите си братске руке и хватајте за оружје. Смрт нашим мучиоцима. На оружје.

У Дублину вароши у Енглеској држао се велики скуп под председништвом члана парламентарског (саборског) Смита. Кад су се враћали у варош, нападну на полицију и ране до 50 полицаја. Многи су позатварани.

Чески сабор, који ће се састати, имаће задатак, да се коначно измири са државом и да цара Франју окрунише за свога краља.

Говоре, да се гроф Андрашија једном приликом изјаснио, да за дуже времена рата у Европи бити неће.

У Францеској сазваће се суд који ће све предаје, које су се у последњем рату догодиле, испитати и кривцима судити.

20. септембра по римском очекиваће се кнез Долгоруки на Цетиње. Држи се, да долази у ствари арнаутској.

Овога месеца држаће се републикански скуп у Риму, где ће и Мацини бити.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Несрећа на великој води.) У Крњешевцима, у сремском подлужју, удавило се на светог Аранђела, 13. јула, њих шесторо, 4 жене и девојка на удају из куће Трифуновића, који је тај дан мобу скупио и један човек из друге куће. Сви су ухваћени и сахрањени. Тешко је веровати, кад се каже, да су се у вече са њиве враћали. Вода је око Крњешеваца тако велика, да ни испитна комисија није могла у Крњешевци и Угриновици испита држати. По овом се може судити, како у тој околини усеви стоје, кад се у село без чамца не може. У чамцу је било до 20 особа, овај се изврне, наравно с тога, што су људи на води врло невешти. Вода је око села 1½ хват дубока. Остали су се сретно спасли.

(На нашој земљи) живи до 1350 милиона људи, који говоре 3064 разна језика, а верују 1100 вера. У средњу руку живе људи по 33½ године; четврт људи помре пре 7 године, а половина

пре 47. Од сто људи доживе њих шесторо 60 година и више, једно на друго рачунајући; од 500 доживи један 80, а од 1000 људи један 90 година. Сваке године умре 40 милиона, дакле на дан 110.000 људи, а роди се на годину 50½ мил. На годину се жеш 11.250.000 људи.

(Колико се уноси цигара у Аустрију.) За последњих 10 година увезло се у Аустрију дваред толико цигара колико од пре. Год. 1860. увезено је 503 центе цигара, а 1870. год. 1180. ц. ц. Од тога само Беч троши 60%.

(Колико има длака на човеку и на бради.) Неки Енглез дао си особита труда да преброји на разним људима и лешинама власи и длаке на човеку, па је нашао да одрастао човек има 130.000 власи, а 14.000 длака у пуној бради.

(Фабрике за шећер у Европи.) Године 1870. подигнуто је у Европи 75 нових фабрика за шећер; отуд долазе на Француску 7, на Швајцарску 10, Аустро-Угарску 35, Руску и Пољску 7, Белгију 8, Холандију 8. Са тим 65 новим фабрикама било је у Европи крајем 1870. године свега 1507 фабрика за шећер; отуд долази на Француску 483, Швајцарску 310, на Русију 283, Аустро-Угарску 228, Белгију 125, Пољску 42, Холандију 20, Шведску 4, Италију 1 и на Инглеску 1.

 Ово је посљедњи број, који је имао изаћи у првој трећини ове године и с њиме истиче рок преplate свима онима, који су дали 1 форинту. Који су ради од тих и даље наш лист да држе, нека се пожуре, па нека за осам дана пошљу претплату на даље, иначе им се неће лист више шиљати. Свако је огласом у пређашња два броја за рана опоменут, изговор не вреди.

Администрација Гласа Народа.

КЊИЖЕВАН ОГЛАС.

НА ЗНАЊЕ!

Члановима српске уједињене омладине, омладинским дружинама и свима српским родољубима јавља се овим, да је

СРПСКИ ОМЛАДИНСКИ КАЛЕНДАР за преступну годину 1872.

дана из штампе изишао, и да се може добити за сада у Новоме Саду: код годишњег одбора уједињене омладине српске и у српској народној задружној штампарији. Цена му је 50 нов. а. вр.

Још једанпут понављамо, да је овај календар у више хиљада истисага штампан и апелујемо на ревносне чланове омладине, да што већма приону око растуривања истога по народу.

У Новоме Саду 12. аугуста 1871.

Омладински одбор.

ВЛАСТНИК И ИЗДАВАЛАЦ: „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК ПАНТА ПОПОВИЋ.

Српска народна задружна штампарија у Новоме Саду 1871.

